

Й.Я. РИВКІНД, Т.І. ЛИСЕНКО,
Л.А. ЧЕРНІКОВА, В.В. ШАКОТЬКО

ІНФОРМАТИКА

8

Поняття мультимедіа. Кодування аудіо- та відеоданих

За навчальною програмою 2017 року

Урок 33

teach-inf.com.ua

1. Який спосіб подання повідомлень називають комбінованим?

3. Які пристрої для роботи з даними ви знаєте?

3. Які пристрої можуть зберігати й відтворювати для користувача зображення, музику, аудіокнижки, відеофільми?

З вивченого раніше ви вже знаєте, що повідомлення можна подавати різними способами:

текстом

числами

графікою

звук

відео

**умовними
сигналами**

**спеціальними
символами**

**комбінова-
ним способом**

Повідомленнями, які подано **комбінованим способом**, є:

✓ **стаття в часописі зі світлинами, що ілюструють архітектуру міста;**

✓ **відеокліп на популярну пісню;**

✓ **навчальний відео фільм про події в історії України;**

✓ **презентація про екскурсію учнів класу до Канева з відповідними світлинами та описом пам'ятних місць;**

✓ **відеозапис вашої прогулянки парком тощо.**

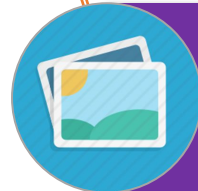
Повідомлення, подані комбінованим способом, ще називають **мультимедійними**.

Мультимедіа — це поєднання різних способів подання повідомлень:

Є об'єктами мультимедійних повідомлень, або об'єктами мультимедіа.

Текст;

Графічні зображення (рухомі й нерухомі);

Аудіооб'єкти;

Відеооб'єкти.

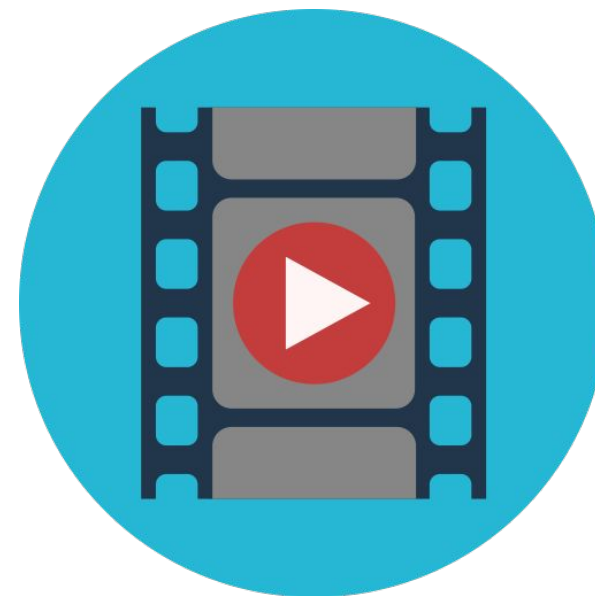

Слід зважати на те, що доволі часто, коли говорять про мультимедіа, мають на увазі:

аудіооб'єкти

відеооб'єкти

Мультимедіа використовуються в різних галузях людської діяльності. Особливо активно вони використовуються в комп'ютерних програмах, зокрема в тих, які призначені для навчання. Ці програми ще називають електронними підручниками або посібниками.

Електронні підручники або **посібники** надають користувачу можливість навчатися самостійно та містять, крім текстових даних, ще:

аудіоматеріали

відеоматеріали

світлини

графіки

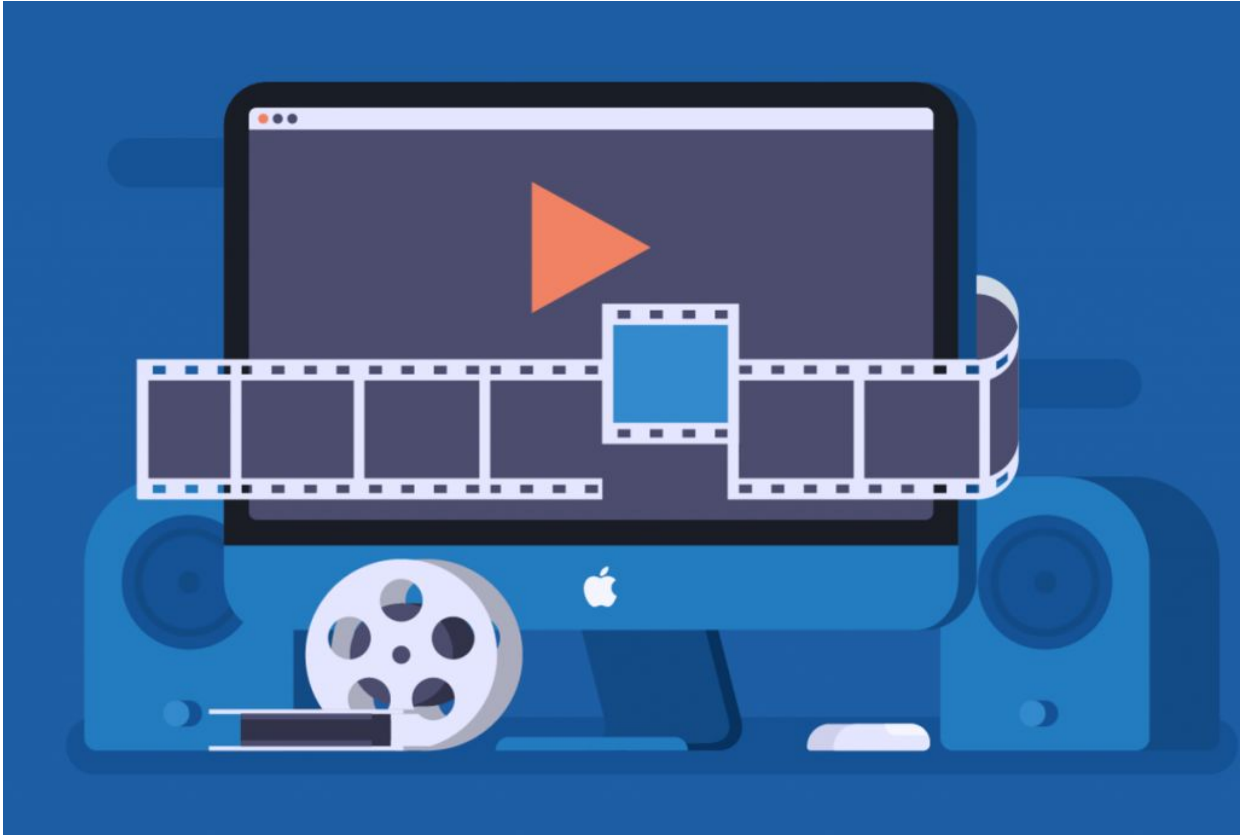
анімацію

репродукції картин

просторові моделі реальних чи уявних об'єктів тощо

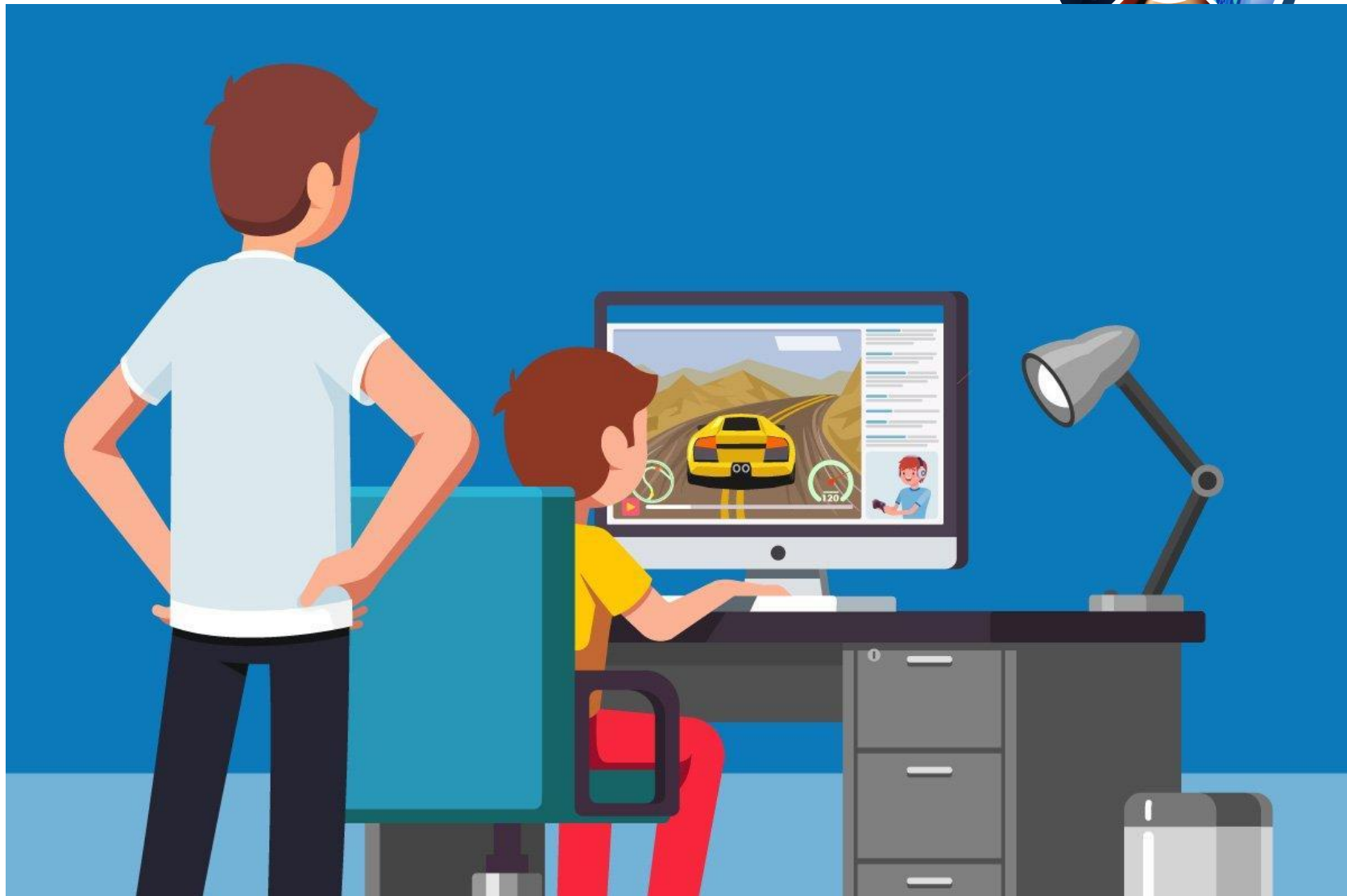

Мультимедіа широко використовуються під час створення кіно, відеофільмів і мультиплікації.

**Без
мультимедійних
об'єктів не
можна собі
уявити сучасні
комп'ютерні
ігри.**

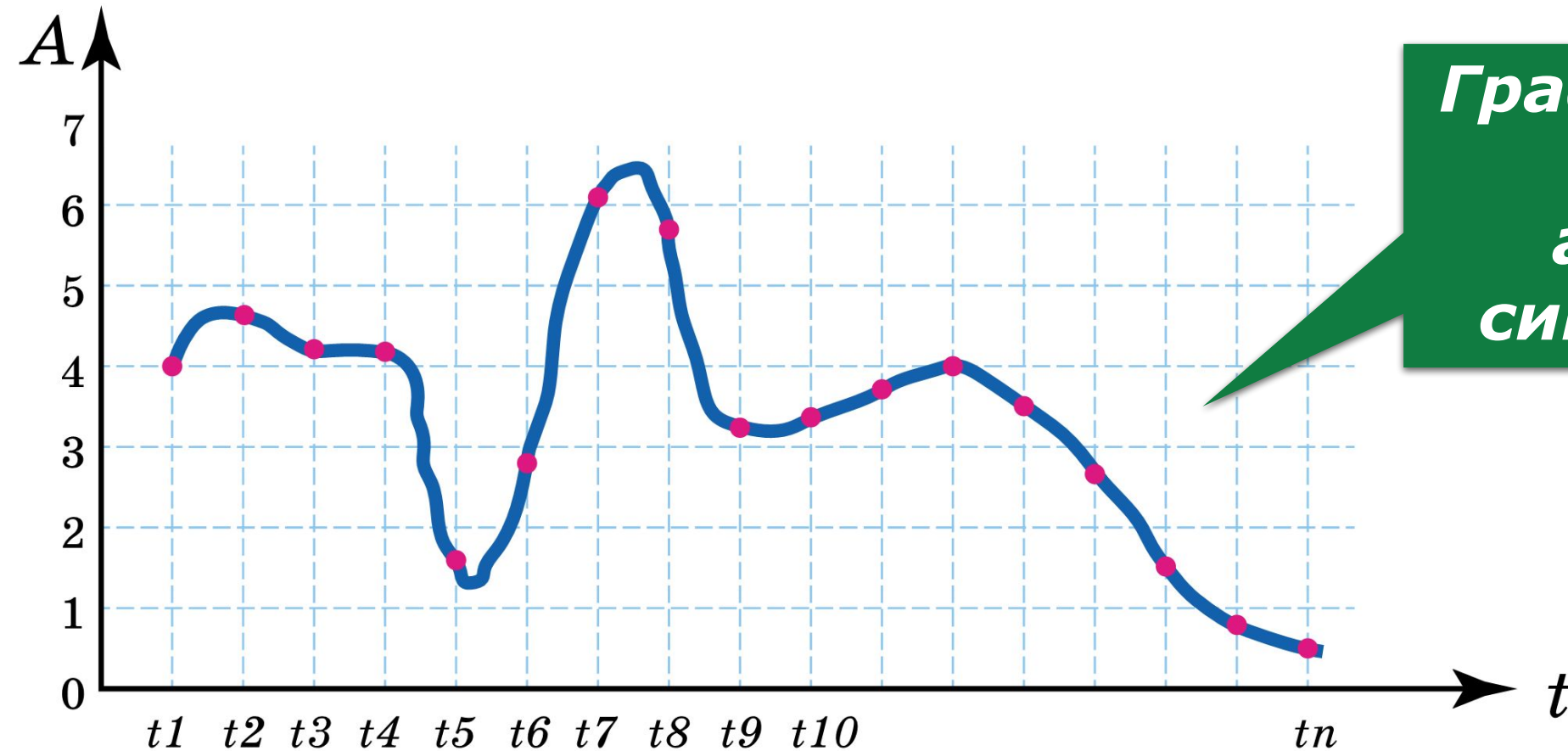

Як ви вже знаєте з першого розділу цього підручника, усі дані, з якими працюють пристрої комп'ютера, повинні бути певним чином закодовані. **Кодування** здійснюється не тільки для різноманітних символів і графічних зображень, але й для звукових і відеоданих.

Звук – це хвилі, що розповсюджуються в різних середовищах (газі, рідині, твердих тілах).

**Графік залежності
амплітуди
аналогового
сигналу від часу**

Органи чуття людини, як вам відомо з курсу біології, налаштовані на сприйняття звуку з повітря, хоча за певних умов можуть сприймати звук і у воді або під час контакту з твердими тілами.

WHAT?

Перетворення звукового сигналу в дані, що можуть бути опрацьовані пристроями комп'ютера, відбувається у два етапи:

□ **перетворення звуку в неперервний (аналоговий) електричний сигнал – здійснюється з використанням мікрофонів, звукознімачів електронних інструментів тощо;**

Аналоговий сигнал – сигнал, неперервний на всьому інтервалі часу його відтворення.

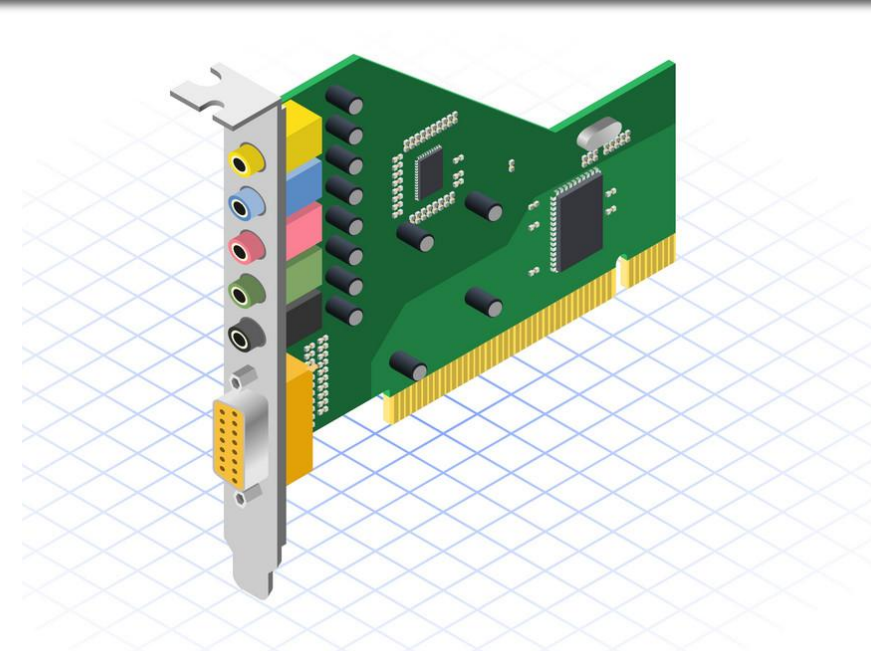

Продовження...

□ перетворення (оцифрування) отриманого аналогового електричного сигналу в **дискретний** – здійснюється шляхом вимірювання через певні

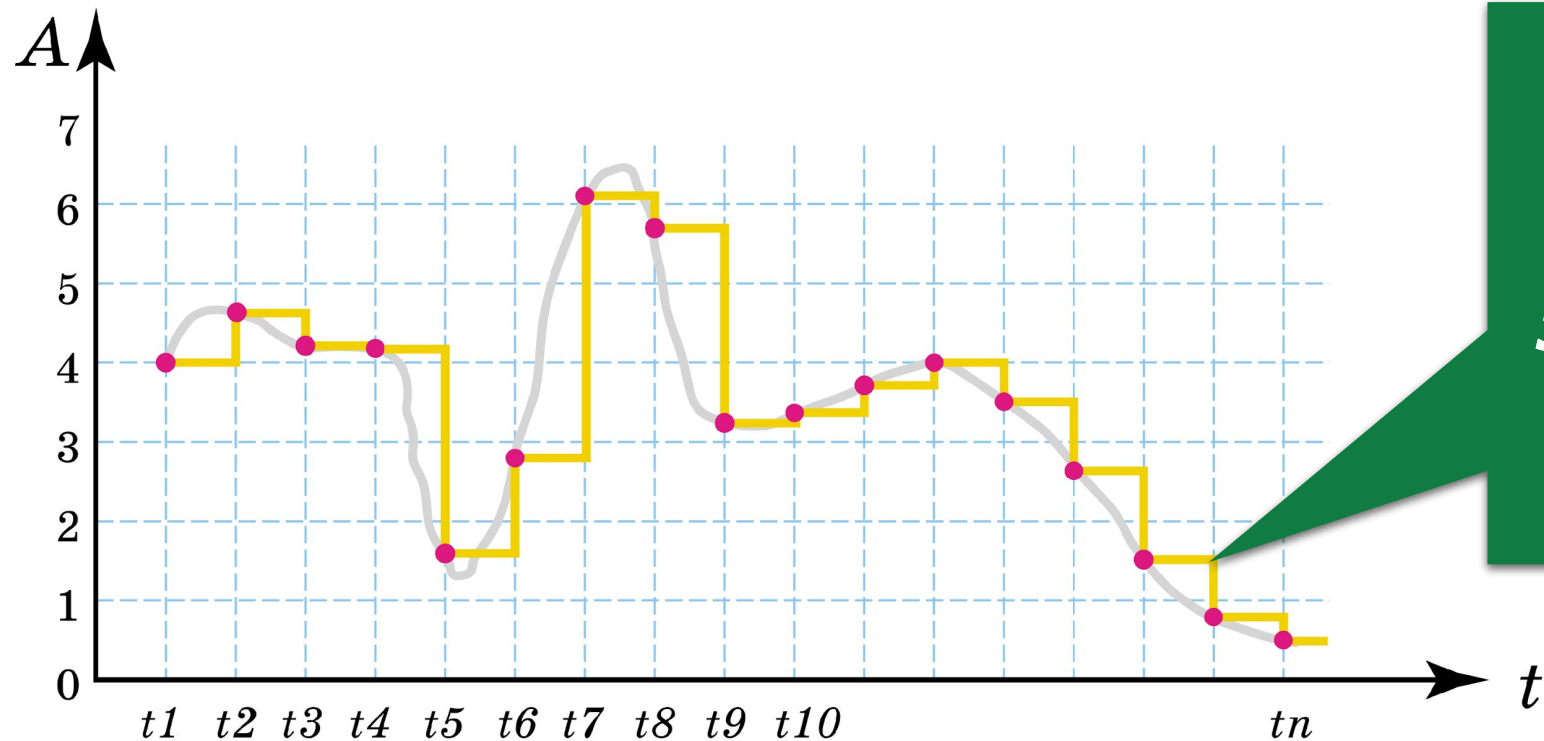
інтервали часу значень основних властивостей аналогового сигналу та запису цих значень у вигляді послідовності чисел. Основним пристроєм для таких перетворень є звукова карта комп'ютера.

Продовження...

Спрощений графік такого дискретного сигналу подано на малюнку.

**Графік залежності
амплітуди
оцифрованого
звукового сигналу від
часу (помаранчева
лінія)**

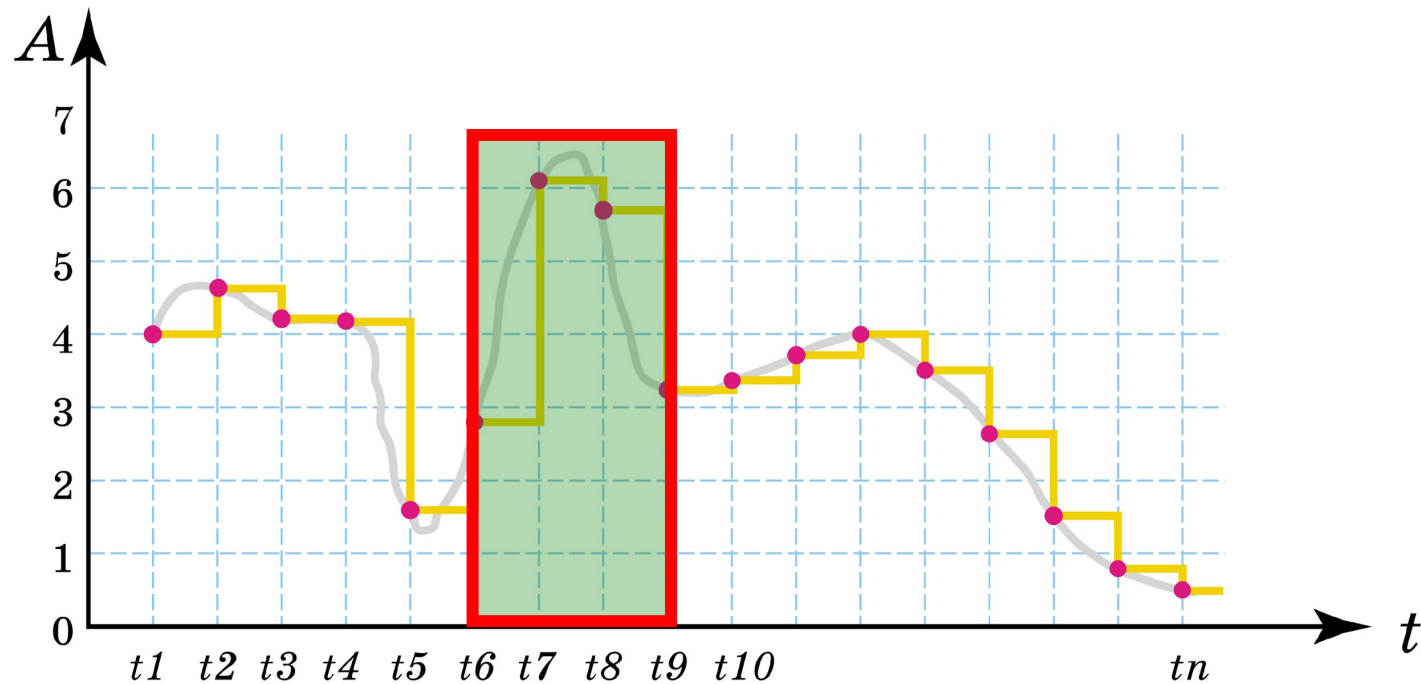

Помітно, що наведений графік є ламаною лінією. Точки зламу – це точки, у яких відбувається вимірювання значення властивості сигналу, і це значення на графіку залишається незмінним до наступного вимірювання. При незначних змінах значення властивості графік дискретного сигналу близький за формою до аналогового:

ділянки графіка, що відповідають часу від t_1 до t_4 та від t_{10} до t_n

Кажуть, що оцифрування проведено на цих ділянках без значних спотворень. На деяких інших ділянках (наприклад, від t_6 до t_9).

Форма лінії графіка дискретного сигналу суттєво відрізняється від аналогового. Відбувається спотворення початкового сигналу.

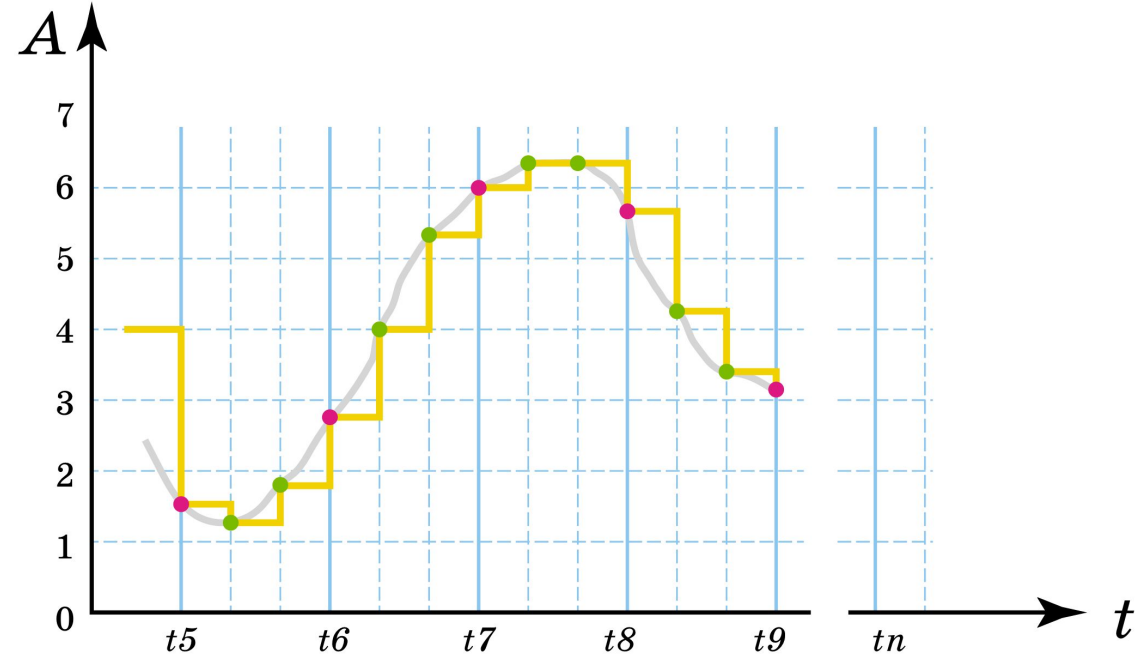

Щоб уникнути спотворень і забезпечити високу якість оцифрованого звуку, збільшують кількість вимірювань, тобто зменшують інтервали часу між вимірюваннями.

На малюнку подано графік дискретного сигналу на ділянці від t_6 до t_9 при збільшенні втричі кількості вимірювань. Як бачимо, графік дискретного сигналу став більш наближений до графіка аналогового сигналу.

Негативним наслідком такого підходу до покращення якості оцифрування звуку є збільшення розмірів звукових файлів.

Серед основних властивостей оцифрування звукових даних виділяють **частоту дискретизації** – кількість вимірювань значень властивостей звукового сигналу за одну секунду.

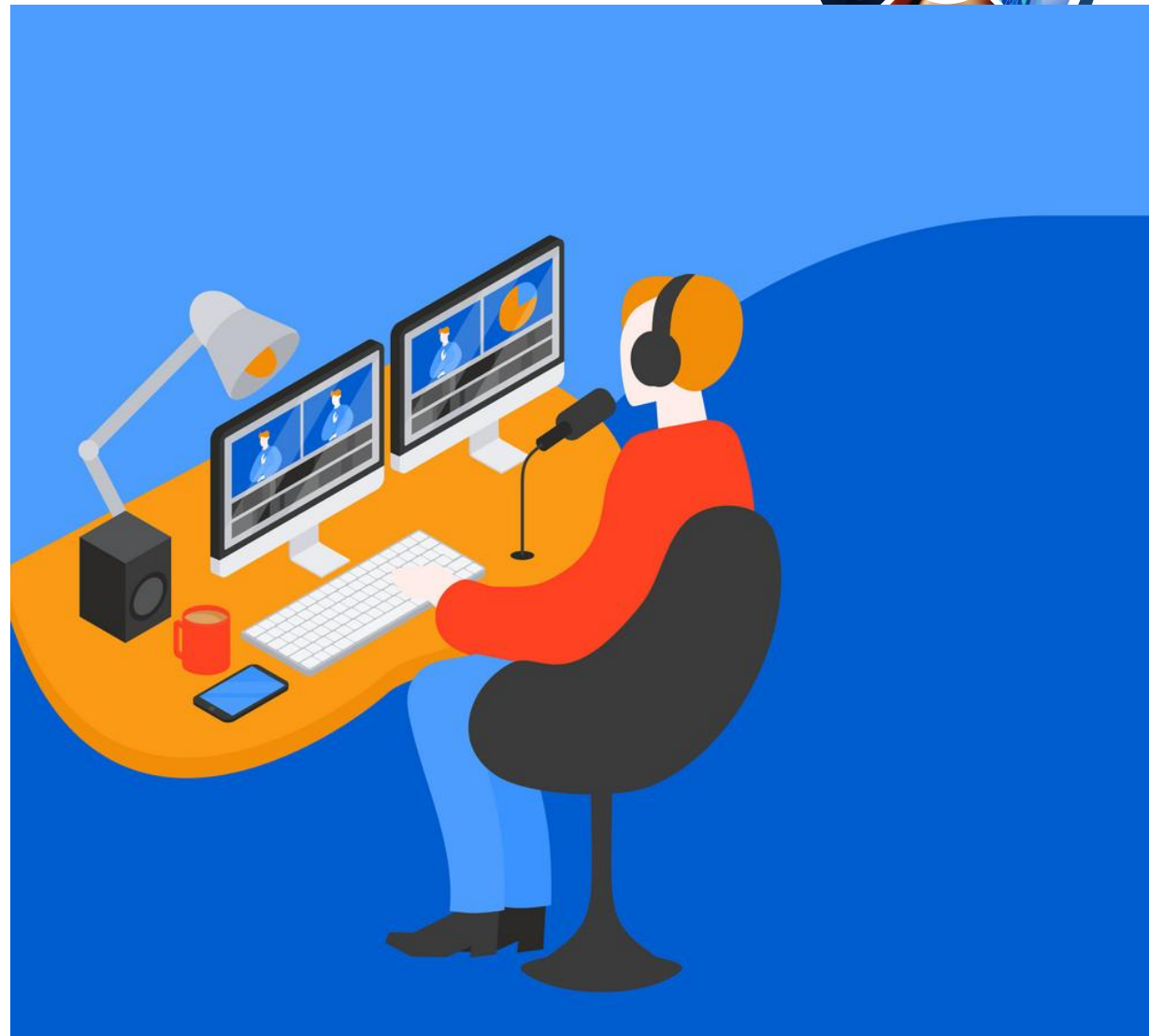
Вимірюється вона в герцах (Гц). Значення частоти змінюють залежно від особливостей звуку, що оцифровується.

**Для розмови по телефону
достатньою є частота у
8 КГц**

**для запису якісних
музичних творів – не
менше від
44 КГц**

Кодування відеоданих є поєднанням кодування графічних і звукових даних. Оскільки кожний кадр відео фільму є малюнком або світлиною, то використовується кодування графіки, а окремо кодується звукова доріжка за правилами кодування звукових даних, які описано вище.

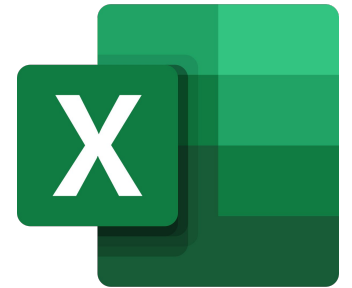
Раніше ви вже вивчали типи (формати) файлів. Тип (формат) файлу визначає структуру даних у файлі. Ви ознайомилися з різними форматами файлів:

текстових

графічних

презентацій

*електронних
таблиць*

*Аудіо- та відеодані також зберігаються у файлах певних форматів. Ці типи файлів ще називають **мультимедійними**.*

Приклади форматів аудіо- та відеофайлів

Тип формату	Опис	Розширення імені
Файли, у яких не використовується стиснення або використовується стиснення без втрати даних		
WAV або WAVE (англ. Waveform audio format – аудіоформат типу хвиля)	Формат звукових файлів, що використовується як основний для нестиснутих аудіоданих в операційних системах сімейства Windows	wav
MIDI (англ. Musical Instrument Digital Interface - цифровий інтерфейс музичних інструментів)	Формат файлів, що містять команди для відтворення звуку спеціальним пристроєм або програмою-синтезатором	mid, midi
FLAC (англ. Free Lossless Audio Codec - вільний аудіо-кодек без втрат)	Формат для стиснення аудіоданих без втрат, що розповсюджується за ліцензією вільного програмного забезпечення	flac

Типи (формати) мультимедійних файлів

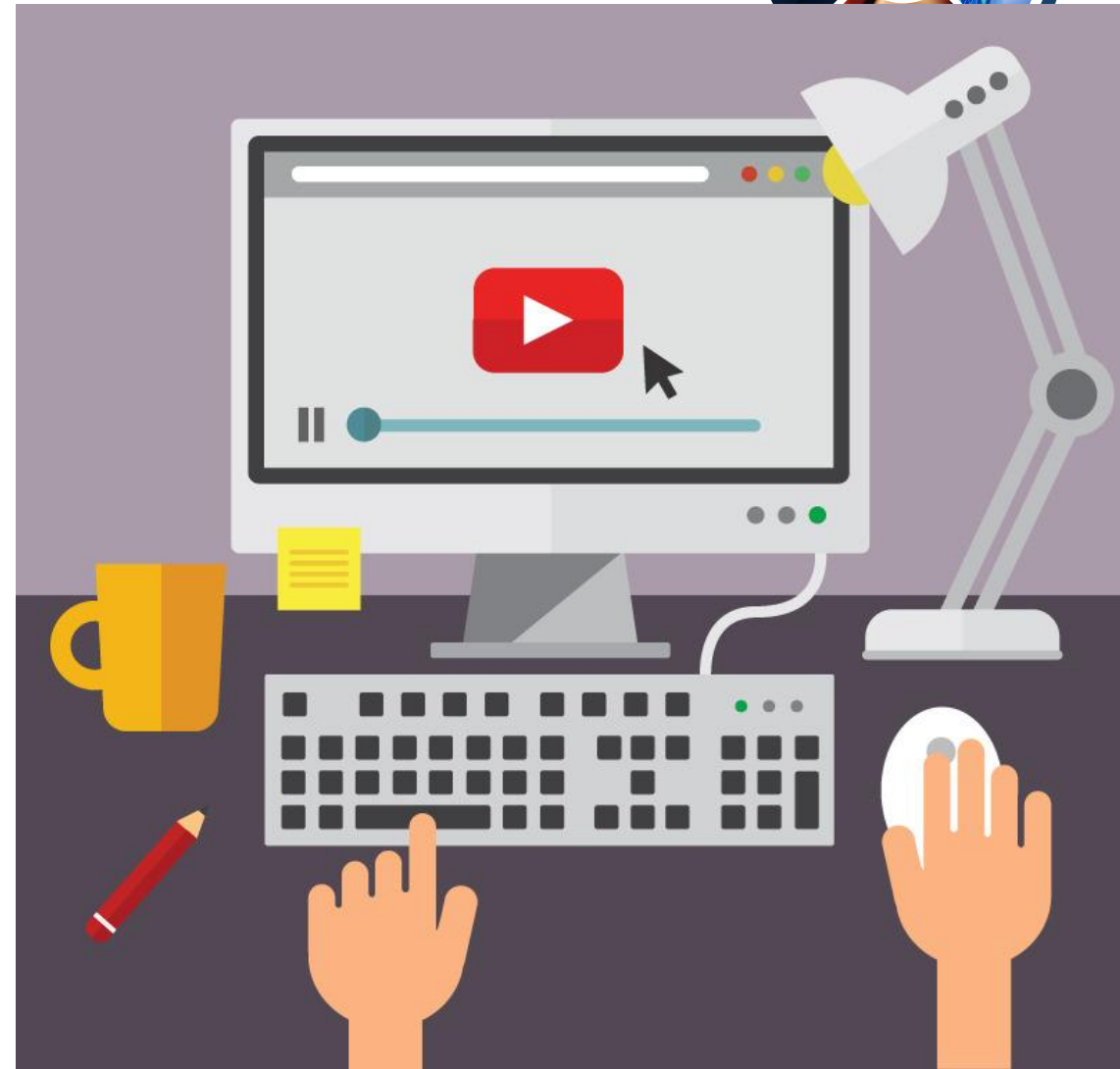
Тип формату	Опис	Розширення імені
Файли, у яких використовується стиснення із частковою втратою даних		
Формати аудіофайлів		
MP3 , точніше MPEG-1/2/2.5 Layer 3 (англ. Motion Picture Experts Group - експертна група з питань рухомих зображень, Layer 3 - третій рівень)	Один з найрозповсюдженіших форматів аудіофайлів. Використовується для передавання звукових даних у глобальних мережах, у файлооб-мінних системах	mp3
MP4 або MPEG-4 Part 14	Файли цього формату зазвичай використовуються для цифрового телебачення, зберігання відеофільмів тощо або програмою-синтезатором	mp4

Типи (формати) мультимедійних файлів

Тип формату	Опис	Розширення імені
Формати відеофайлів		
WMA/WMV (англ. Windows Media Audio/Video)	Формат файлів для зберігання і відтворення аудіо/відеоданих, розроблений корпорацією Microsoft і стандартно використовується в ОС Windows	wma, wmv
QuickTime (англ. Quick Time швидкий час)	Формат відеофайлів, що базується на технології корпорації Apple	mov

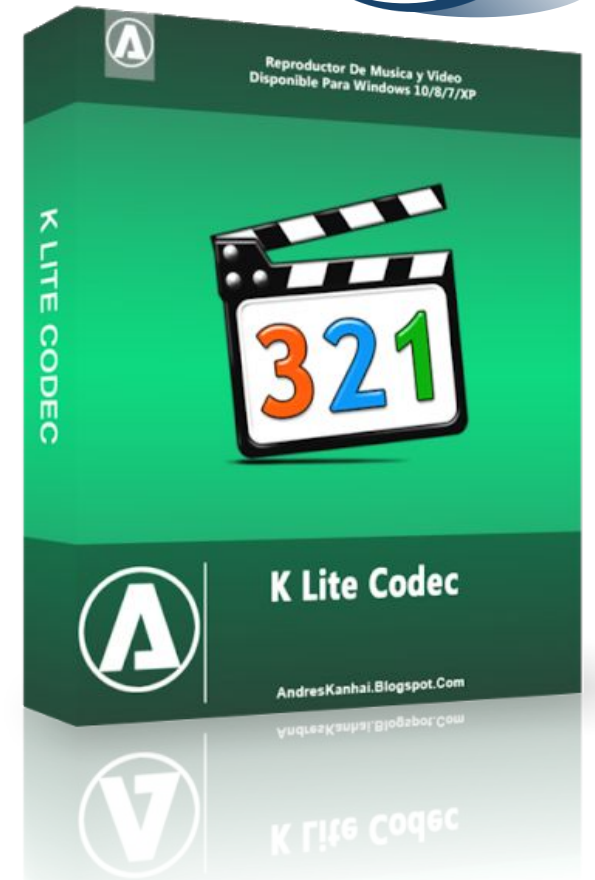
У зв'язку з тим, що у більшості форматів аудіо- та відеофайлів дані для зменшення обсягів стискаються (коднуються) з використанням різноманітних алгоритмів, то для їхнього відтворення потрібно здійснювати декодування.

Щоб на різних комп'ютерах можна було відтворювати аудіо- та відеофайли будь-яких форматів, слід мати програми, що містять алгоритми **кодування** і **декодування** мультимедійних даних, які називають **кодеками**.

Кодеки входять до складу програм, що опрацьовують аудіо- чи відеофайли, а також можуть випускатися як додатковий набір програм, наприклад **K-Lite Codec**.

Розгадайте ребус

Розділ 5
§ 5.1

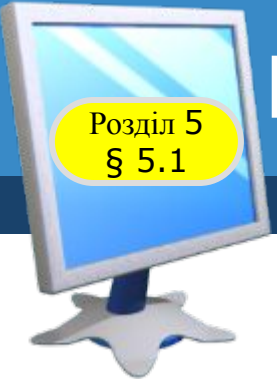
 4 = E

”

“

Відеофайл

Розгадайте ребус

Кодек

- 1. Що таке мультимедіа? У яких галузях їх застосовують? Наведіть приклади.**
- 2. Яка послідовність оцифрування звуку? Які пристрої при цьому використовують?**
- 3. Що таке частота дискретизації? У яких одиницях вона вимірюється?**
- 4. Які особливості кодування відеоданих?**
- 5. Які типи (формати) аудіофайлів ви знаєте?**
- 6. Які типи (формати) відеофайлів ви знаєте?**

Проаналізувати
§ 5.1, ст. 118-122

Працюємо за комп'ютером

Розділ 5
§ 5.1

**Сторінка
128**

Й.Я. РИВКІНД, Т.І. ЛИСЕНКО,
Л.А. ЧЕРНІКОВА, В.В. ШАКОТЬКО

ІНФОРМАТИКА

8

Дякую за увагу!

За навчальною програмою 2017 року

Урок 33

teach-inf.com.ua